
Vergaderjaar 2022–2023

21 501-33

Raad voor Vervoer, Telecommunicatie en Energie

Nr. 970

BRIEF VAN DE MINISTER VOOR KLIMAAT EN ENERGIE

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 14 oktober 2022

Bijgevoegd vindt u het verslag van de Buitengewone Energieraad die op 30 september 2022 onder Tsjechisch voorzitterschap plaatsvond.

De Minister voor Klimaat en Energie,
R.A.A. Jetten

Verslag buitengewone Energieraad 30 september 2022

Op 30 september vond, onder leiding van het Tsjechisch voorzitterschap, een buitengewone Energieraad plaats. Tijdens de Energieraad werd een politiek akkoord bereikt over het voorstel van de Europese Commissie (hierna: Commissie) met noodmaatregelen om de hoge energieprijzen te adresseren. Daarnaast werd gesproken over aanvullende maatregelen om de hoge gasprijzen aan te pakken. Voor deze gespreksronde had de Commissie als begeleidend schrijven een non-paper gepubliceerd, waarin mogelijke beleidsopties hiervoor werden meegegeven. Tot slot stond een informatief punt, aangedragen door Duitsland, Denemarken en Zweden op de agenda, om een update te geven over de situatie omtrent de explosies in de Nord Stream-pijpleidingen. Hieronder vindt u van beide discussierondes en het informatiepunt een verslag.

Verordening noodmaatregelen energieprijzen

Het voorstel dat door de Commissie voor politiek akkoord voorlag in de Energieraad is aangenomen. De meeste lidstaten, waaronder Nederland, hebben aangegeven tevreden te zijn met het bereikte resultaat. Hoewel in de aanloop naar de Raad bij, onder andere Nederland, zorgen bestonden over de mate van flexibiliteit voor lidstaten bij de implementatie, is dit voor nu in voldoende mate geadresseerd in de compromistekst. Het kabinet kijkt nog wel met interesse uit naar de informatie van de Commissie over de verdere implementatie van de voorstellen.

Een kleine groep lidstaten probeerde nog een wijziging aan te brengen in het pakket. Deze groep lidstaten pleitte voor een aanpassing in de regeling omtrent inframarginale heffing die het mogelijk zou moeten maken dat elektriciteitsbedrijven inkomsten investeren in hernieuwbare energie, in plaats van de winsten als inkomstenbron te gebruiken voor de staat. Nederland stond sympathiek tegenover het voorstel als optie voor lidstaten. Het Tsjechisch voorzitterschap ging echter niet mee in wijzigingsvoorstellen. Tevens stelden nog enkele lidstaten dat de juridische grondslag artikel 122 Verdrag Werking Europese Unie onjuist was bij aanname van dit pakket.

Daarmee is, met instemming van Nederland, een politiek akkoord bereikt op het pakket. Voor de volgende maatregelen is een politiek akkoord bereikt:

- Een besparingsdoel van 10% op elektriciteit, waarvan 5% verplicht.
- Een inframarginale cap op overwinsten van infra-marginale technologieën.
- Extra mogelijkheden voor prijsreguleringen voor lidstaten.
- Een solidariteitsbijdrage voor fossiele producenten ten behoeve van de compensatie van andere consumenten.

Beleidsdiscussie maatregelen Gasmarkt

In de hieronder beschreven beleidsdiscussie kan onderscheid gemaakt worden tussen de input van lidstaten over de maximumprijzen en tussen de input van lidstaten op andere voorstellen uit het non-paper van de Commissie.

Price caps

In aanloop naar de Energieraad van 30 september heeft een groep van 15 lidstaten een brief gestuurd aan de Commissie waarin zij een oproep doen tot het instellen van een *price cap* op de groothandelsmarkt. Tijdens de beleidsdiscussie gaven de meeste van deze lidstaten aan dat de aange-

nomen maatregelen niet verstrekkend genoeg zijn. Ook de maatregelen uit het non-paper zijn volgens deze lidstaten ontoereikend. Deze lidstaten pleiten voor een wetgevend voorstel van de Commissie om een dergelijke *price cap* op de groothandelsmarkt voor aardgas in te voeren.

Het voorstel van deze lidstaten wordt door een groep lidstaten, waaronder Nederland, als zorgwekkend gezien. De Commissie heeft in haar non-paper een aantal bezwaren genoemd die door deze lidstaten werden onderschreven. De bezwaren zien vooral toe op het risico dat de leveringszekerheid in het gedrang komt, het minder aantrekkelijk wordt in hernieuwbare energie te investeren en dat de maatregel grote financiële compensatie door lidstaten vergt.

Tijdens de Raad bestond verdeeldheid over de maatregel om een *price cap* op Russisch gas in te stellen. Veel lidstaten stelden dat dit als een sanctie dient te worden beschouwd en ook als zodanig moet worden behandeld (in de bijbehorende gremia). Zij wilden een dergelijke maatregel dan ook vanwege procedurele redenen niet meer bespreken in de Energieraad. Hoewel de meeste landen het daar over eens waren, was er echter verdere verdeeldheid over het instellen van een dergelijke *price cap*. Waar een groep lidstaten, waaronder Nederland, nog steeds voorstander is van deze maatregelen hebben andere lidstaten hier moeite mee vanwege ofwel bedreiging van de leveringszekerheid, ofwel omdat de maatregel volgens bepaalde lidstaten niet voldoende effect zal sorteren. Het uitblijven van effect zou volgens deze lidstaten te maken hebben met het lage volume aan gas dat momenteel nog uit Rusland afkomstig is. De Commissie maakt hierbij de notie dat het bij de *price cap* niet alleen om pijpleidinggas zal gaan, maar ook om Russische LNG-inkomsten te beperken.

Tot slot pleitte een kleine groep lidstaten voor een model dat momenteel ook in Spanje en Portugal wordt gehanteerd. Dit model ziet toe op een subsidie die specifiek wordt ingesteld op gas dat bedoeld is voor elektriciteitsproductie waardoor de prijs voor elektriciteit daalt.

Maatregelen non-paper Commissie

Een groep lidstaten pleitte ten eerste voor verdergaande besparingsdoelen op gas. Een aantal landen, waaronder Nederland, pleitten actief voor zowel hogere, als meer verplichtende besparingsdoelen.

Een andere maatregel uit het non-paper die regelmatig aangehaald werd door lidstaten was het gezamenlijke inkoopplatform voor gas en het daarbij maken van mogelijke prijsafspraken. Hoewel dit platform op vrijwillige basis al bestaat, wordt nu gesproken over een meer verplichtende variant om bijvoorbeeld bepaalde bedrijven uit lidstaten te verenigen onder dit platform. Ook werd in dit verband een beroep gedaan op lidstaten met de grootste opslagcapaciteit van gas om in ieder geval de krachten te bundelen om gezamenlijk gas in te kopen. Nederland heeft aangegeven deze laatste optie graag verder te verkennen met buurlanden.

Voorts bestond brede steun voor maatregelen om de financiële markten voor energie te verbeteren, door bijvoorbeeld aanpassingen aan regels voor de noodzakelijke borgstelling bij aankoop van energie en versoepeling van staatssteunkaders (voorstel hiervoor wordt medio oktober verwacht).

Informatiepunt explosies Nord Stream pijpleiding

Tijdens dit informatiepunt verklaarde Denemarken dat op 27 en 28 september jongstleden een aantal explosies hebben plaatsgevonden in Nord Stream pijpleidingen. Zij informeerden de Energieraad over het onderzoek dat hier momenteel naar plaatsvindt. Meerdere landen uitten hun verontwaardiging en zorgen over de sabotage van deze kritieke energie-infrastructuur.